

Забезпечення наступності між дошкільною та початковою освітою

«Мудрим є педагог, який пристосовується до природи дошкільника, а не намагається пристосувати природу різних дітей до своєї власної, який не вважає себе «хазяїном» дитини, а вчиться у неї, у життя, у природи, не вимагає, не наполягає, а запрошує вихованця до дії, зацікавлює нею, розуміє, що рухливість є важливою умовою повноцінного розвитку дитини, не пригнічує активність дошкільника».

Олена Кононко

Сьогодні, коли в Україні відбувається глибоке реформування системи освіти, важливе місце в цьому процесі посідає проблема безперервності між усіма її ланками. Відповідно до Закону України “Про дошкільну освіту” важливо створити кожній дитині можливості для здобуття якісної дошкільної освіти та рівні стартові умови для отримання початкової.

Дошкільне дитинство – це особливий і самодостатній період розвитку у житті кожної людини, під час якого вона набуває певного досвіду і готується до зміни соціального статусу. І лише від дорослих залежить, щоб ця зміна відбулася природно і безболісно.

Наступність – це врахування того рівня розвитку дитини, з яким вона прийшла до школи, опора на нього. Вона забезпечує органічне, природне продовження розвитку, виховання та навчання, започаткованих у дошкільному віці, створює умови для успішного переходу молодшого школяра в основну школу, - відзначає Л. Калмикова.

За Базовим компонентом дошкільної освіти в Україні: завдання дошкільної освіти - не стільки озброїти дитину системою галузевих знань, скільки наукою життя. Суспільству необхідні життєздатні, самостійні, практично умілі, творчі люди з розвиненим почуттям відповідальності, гідності, совісті, тому пріоритетним є ціннісний, морально-соціальний розвиток особистості. Для реалізації даних завдань потрібно дитині дошкільного віку потрібно створити належний освітній простір.

Так склалося, що наш населений пункт ніколи не мав дитячого садка. Хоча на території села проживає 173 дитини шкільного віку та 88 – дошкільного. Відповідно моніторингових досліджень, середня наповнюваність класів майбутніх першокласників становить від 13 до 20 учнів. Наші діти, на жаль, позбавлені тієї

«навчальної казки», яку дає дитячий садок, де у світ пізнання веде все: саме приміщення, оформлення, матеріальна база. І ми сьогодні, виходячи з реальності, намагаємось створити максимально наближені умови, щоб наш освітній дошкільний простір забезпечував якість виховного процесу. Згідно Інструктивно-методичних рекомендацій МОН, щодо організації груп для дітей старшого дошкільного віку при загальноосвітніх навчальних закладах (від 13.08.2014 р. №1\9-411), у нас створена група дітей дошкільного віку з короткотривалим перебуванням. Заняття з дітьми ми проводимо три рази на тиждень (понеділок, середа, п'ятниця) з 13:00 до 16:00 год. Основні положення базового компонента реалізуються через програму розвитку дітей старшого дошкільного віку "Впевнений старт", впровадження якої орієнтує на особистісний розвиток кожної дитини, на формування життєздатної, компетентної, творчої людини.

Проблема наступності у навчанні і вихованні підростаючого покоління була і залишається однією із важливих як у вітчизняній, так і зарубіжній педагогіці, до якої зверталася безпосередньо або опосередковано значна кількість науковців, зокрема: К. Ушинський, Ш. Амонашвілі, В. Сухомлинський, Г. Люблінська, С. Русова, І. Бех, А. Богуш, О. Савченко та інші.

І це не випадково, адже успіх роботи з виховання підростаючого покоління забезпечується наявністю тісного зв'язку між окремими ланками системи освіти в Україні. Перехід дитини до школи завжди є певним переломом в її житті, стосунках, інтересах, поведінці тощо.

Слід відзначити, що головною умовою, яка забезпечує наступність в роботі двох важливих ланок освіти (дошкільної і початкової) є формування в дитини установки на той основний вид діяльності, яким їй доведеться займатися в школі. У Державному стандарті початкової загальної освіти та Базовому компоненті дошкільної освіти України багато спільного, зокрема, посилено роль розвивальних завдань дошкільної й початкової ланок освіти. Вони покликані забезпечити поетапне становлення дитячої особистості, її фізичний, пізнавальний, соціальний, естетичний розвиток, набуття нею певного практичного досвіду, необхідного для використання у майбутньому. Тому вихователі покликані формувати низку якостей майбутнього учня, які значною мірою сприятимуть успішному навчанню дитини. В освітній роботі з дітьми старшого дошкільного віку, з метою підготовки їх до майбутнього шкільного життя, я використовую такі форми навчально-пізнавальної діяльності: заняття різних видів (тематичні, комплексні, комбіновані, інтегровані, домінантні); підготовка руки до письма; індивідуальну роботу навчально-пізнавального спрямування у повсякденні; рухову діяльність; художню діяльність; дидактичні ігри у повсякденному житті;

екскурсії у природне і соціальне довкілля; трудову діяльність; спостереження у повсякденні; елементарні досліди, пошукові ситуації у повсякденному бутті та ін.

Працюючи з дітьми 5-річного віку вже 10 років намагаюсь забезпечити розвиток наступних якостей:

– володіння основними навчальними вміннями, головними з яких є: слухання, розповідь, спостереження, виділення головного в тексті, збереження послідовності в розповіді, правильне мовлення.

– здатність до самоконтролю і саморегуляції – вміння керувати своїми вміннями (розумовими і практичними), самоволодіння, витримка, вміння виправляти допущені помилки, критично оцінювати свою роботу та роботу інших. Це у своїй роботі я реалізую через такі прийоми, як: «Виправ помилку допущену вихователем»; «Можна – не можна»; «Я хочу, я навчусь» та інші.

– допитливість та ініціативність – прагнення діяти самостійно, розумна ініціатива, прояв елементів творчості (складання казок, конструкцій, малювання предметів і сюжетів), бажання займатися новою справою тощо;

– сформованість гігієнічних звичок. З дітьми ми складаємо розпорядок дня, правила поведінки за столом, правила чистих рук та інші;

– сформованість складних звичок соціальної і культурної поведінки: вміння тримати слово, берегти час, допомагати людям, виконувати обіцяне, бути правдивим;

– сформованість розуміння і знання «що таке добре», «що таке погано» та інші;

– формування найпростіших правил культури поведінки: як вітатися, прощатися, чітко вимовляти етикетні вирази: «Добридень», «Доброго дня», «Доброго вечора», «Здрастуйте», «Добрий вечір», «До побачення», «На все добре», «До наступної зустрічі», «Усього найкращого», «Прощайте друзі» тощо.

Здійсненню наступності у роботі дошкільної і початкової ланки сприяє також взаємодія дитячих колективів: підготовчої групи та учнів школи. Оскільки заняття у нас проходять у школі, то діти уже ознайомлені з такими поняттями, як: «школа», «класна кімната», «бібліотека», «шкільне

Сформованість гігієнічних звичок

Формування найпростіших правил культури поведінки

подвір'я», «шкільний коридор». Мої діти є частими гостями на виховних заходах, які проводить перший клас: «Свято Букваря», «Юний казкар» та ін. Відповідно учні школи залучаються до проведення ігор з дошкільнятами, допомагають в ремонті та виготовлені іграшок.

Спілкування дошкільників з учнями позитивно впливає на соціалізацію дітей. Між ними виникають товариські стосунки, що сприяють формуванню у дошкільників дисциплінованості, почуття обов'язку та інших якостей, потрібних майбутнім учням. Школярі, опікуючись дошкільниками, вчаться піклуватись про молодших, у них формується почуття відповідальності.

Важливим етапом у роботі з п'ятирічками є національно-патріотичне виховання. Завдання, які я ставлю перед собою на цьому етапі роботи це:

- розвиток самосвідомості дитини;
- розширення етичних уявлень про добро, справедливість і чесність;
- виховування поваги до праці дорослих;
- розвиток інтересу до професій, відповідальне ставлення до трудових доручень;
- виховання любові до рідного краю, розширення уявлення дітей про Батьківщину;
- розвиток інтересу до історії свого народу та його національних традицій.

Свою класну кімнату ми оформили за народознавчими традиціями, створили куточок національно-патріотичного виховання. У Базовому компоненті дошкільної освіти в Україні зазначено: «Дитина має знати свій родовід, вміти шанувати пам'ять предків, шанувати родинні традиції, мати уявлення про державу, її символи, народ, національні особливості українців, знати своїх героїв, проявляти повагу до них, шанувати національні святині».

На заняттях ми з дітьми учимось складати родовідне деревце. Сьогодні мої вихованці ознайомлені з історією села, зокрема, походженням його назви, з назвами вулиць, де вони проживають. Стараюсь залучити дітей до пошукової діяльності. Практикую використання випереджувальних завдань: поспілкуватись з бабусями чи прабабусями, оформити разом з батьками сімейний альбом «Я маленький» або «Я расту». При цьому відчуваю і бачу в очах дітей захоплення, цікавість, азарт спільного результату.

Ми, вихователі, сьогодні повинні розуміти, що основним провідним видом діяльності дошкільнят є ігрова діяльність. У процесі реалізації завдань наступності, при правильному методичному підході, вона відіграє значну роль у підготовці дітей до навчання в школі. На мою думку, найкраще готова до школи та дитина, яка вміє гратися. Основні якості дитячої гри – це свобода дій, емоційна насиченість, творча активність, ініціативність та винахідливість. Творчі, сюжетні, дидактичні, ігри з предметами, ігри з правилами формують навички і звички, потрібні дітям у навчанні, зокрема, порівнювати (більше, менше, нижче, вище тощо), класифікувати (побутові, навчальні, спортивні предмети тощо), узагальнювати, прослідковувати послідовність, робити висновки.

У процесі ігрової діяльності діти краще розуміють і засвоюють програмовий матеріал: у них формується життєвий досвід, виховується почуття належності до рідного народу, повага до національних традицій, формуються елементи змагальної діяльності: хто краще? хто швидше?

Підсумовуючи вище сказане, хочу зазначити, що учасникам навчального процесу важливо здійснювати виховні, розвивальні та навчальні впливи на дітей виключно у процесі особистісного і ділового спілкування, що ґрунтуються на засадах довіри, діалогу, партнерської взаємодії, ініціативи, активності та самоконтролю. Дорослі сьогодні повинні розуміти, що кінцевим результатом об'єднання зусиль сім'ї, дошкільної та початкової освіти є формування у дітей готовності до майбутнього шкільного життя й переходу у новий соціальний статус - статус школяра.

Мені хочеться вам тепла і сонця
побажати,

І мрій, бажань, наснаги творити,
Щоб серцю хотілось жити й
любити.

Хай діти шанують, повагу
дарують,

Злагода й мир у житті хай панують.

Калейдоскоп занять

